Van: Erik de Gruijter - Landschapsbeheer

Onderwerp: RE: jaarbericht 2017 Landschapsbeheer Drenthe
Datum: dinsdag 27 augustus 2019 14:04:43
Bijlagen: LBD jaarbericht 2018.pdf

Beste statenleden van Drenthe,

Hierbij ontvangt u ons jaarbericht over 2018.
Wij zijn blij met alle activiteiten die we samen met een veelheid aan betrokkenen (overheden, organisaties en bewoners) hebben kunnen ondernemen die bijdragen aan de (kern)kwaliteit en soortenrijkdom in het landschap en de natuur. In het jaarbericht ziet u een beknopt overzicht hiervan.
Mijn dank daarom voor het (mede) mogelijk maken hiervan.

Meer dan ooit staat het landschap in Drenthe in de belangstelling. Er komen grote ontwikkelingen op ons af. Dat kunnen bedreigingen zijn, maar meer nog zijn het kansen. Denk daarbij aan de klimaatopgave (vastleggen van CO2 in bossen en houtwallen), de andere manier van produceren van ons voedsel (natuurinclusieve landbouw) en het deltaplan biodiversiteit. Dit vraagt om samenhangend beleid en het maken van keuzes.
Er zijn hele mooie combinaties te maken met het nog steeds groeiende streekbeheer, waarbij bewoners zich inzetten voor hun eigen groene leefomgeving. Afgelopen jaar hebben we de magische grens van meer dan 100.000 door vrijwilligers gewerkte uren overschreden!

Ik wens u veel leesplezier met ons jaarbericht, en veel wijsheid bij het maken van de keuzes in de komende bestuursperiode.

Met vriendelijke groet,

Erik de Gruijter

Directeur/bestuurder

Aanwezig van maandag t/m vrijdag

Landschapsbeheer Drenthe

Op weg naar breed streekbeheer

Kloosterstraat 11 | 9401 KD Assen
T (0592) 333 769
http://www.lbdrenthe.nl

2018

Landschapsbeheer Drenthe

Jaarbericht

Landschapsbeheer Drenthe

Zorg voor ons landschap

Het kwam in 2018 meer dan eens aan bod: de kwaliteit van het cultuurlandschap en de natuur van Drenthe staan ernstig onder druk. Het landschap 'verschraalt' en plant- en diersoorten dreigen te verdwijnen of zijn al verdwenen. Actie is noodzakelijk. En Drenthe kwam in de benen! Onder de noemer *Nederland Zoemt* zijn inwoners actief met het ontwikkelen en onderhouden van bij-vriendelijke plekken. Gemeenten beheren, soms in samenwerking met inwoners, bermen steeds vaker op ecologische wijze. Boeren onderhouden houtwallen en -singels met oog voor plant en dier. Ook in de politiek staan de onderwerpen op de agenda. In de provinciale omgevingsvisie wordt de waarde van het landschap onderkend en in de Provinciale Staten is unaniem een motie voor het behoud van de boerenlandvlinders aangenomen.
Bovenstaande is enkel een selectie van de bewustwording en de activiteiten in onze provincie. Landschapsbeheer Drenthe ondersteunt veel van deze (bewoners)-initiatieven en samen werken we aan een divers en kwalitatief Drenthe. Voor nu en de toekomst.

Samenwerking

Samenwerken zit in onze natuur. Op het brede thema landschap kan dat ook niet anders. Het landschap is letterlijk de basis onder onze woon- en leefomgeving, de natuur, economie, energie etc. en daarom zijn er veel organisaties bij betrokken. Ieder met een eigen opdracht of focus en in een eigen rol, met eigen mogelijkheden en bevoegdheden. Denk hierbij, naast Landschapsbeheer Drenthe, aan de groene organisaties, zoals de Natuur- en milieufederatie, IVN, en de AND en de terreinbeheerders Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Het Drentse Landschap. Met deze partijen werken we samen en stemmen beleid en uitvoering op elkaar af. Deze samenwerking hebben wij ook met maatschappelijke organisaties als CMO STAMM en de BOKD t.b.v. de ondersteuning van burgerinitiatieven, met de erfgoedsector en de organisaties in de vrijetijdseconomie. En uiteraard werken wij samen met de talloze particuliere eigenaren, al dan niet verenigd in (dorps) belangenverenigingen. Op projectbasis, individueel of via lokale initiatieven.

De organisatie

De behoefte aan begeleiding voor vrijwilligers- en bewonersgroepen bleef in 2018 onverminderd aanwezig. De zeventien deskundigen van Landschapsbeheer hebben zich met veel enthousiasme ingezet voor de ondersteuning van vrijwilligers en bewoners, soortenbeheer, natuur-vriendelijke erven en landschaps-onderhoud. In 2018 is Peter Berendse afgetreden in de Raad van Toezicht en zijn Akkelys Lukkes en Peter Meister Broekema toegevoegd.

De Natuurwerkdag groeit

Nog niet eerder werd tijdens de Natuurwerkdag in Drenthe op zoveel plekken gewerkt. Op maar liefst 81 locaties waren jong en oud in de weer met het snoeien, planten en opruimen van natuur en landschap. Steeds meer Drenten zetten zich in voor hun eigen leefomgeving. Niet omdat het moet, maar omdat ze het willen! En we mogen de koffie en gezelligheid niet vergeten...

Pingo Programma

2018 was een zeer succesvol jaar voor het Pingo Programma. Tijdens de Summer School hebben dertien internationale studenten, zes Nederlandse studenten en zeven vrijwilligers, twaalf locaties kunnen onderzoeken. Ook zijn er op twee plekken kernen gestoken voor wetenschappelijk onderzoek.
Tevens zijn met vrijwilligers en middelbare scholieren zeven extra locaties onderzocht. In samenwerking met een groep van elf vrijwilligers zijn van zo'n 600 locaties kaartanalyses gemaakt.
Zo wordt meer inzicht verkregen, zonder dat er expliciet veldonderzoek wordt gedaan. Een ander hoogtepunt was de publicatie van de handreiking *Beheer en Beleid* met betrekking tot de Pingoruïnes. Deze is te downloaden op de website www.pingoruines.nl.

Zorg voor de weide- en akkervogels

De weide- en akkervogels konden in 2018 voor het tweede jaar rekenen op extra steun. De partijen van het Ermberaad hebben de samenwerking en uitvoering binnen de pilotgebieden geoptimaliseerd, maaiwerkzaamheden zijn uitgesteld en percelen en individuele nesten werden voorzien van een elektrisch raster. Dit bleek zeer succesvol. Ook in de kansrijke gebieden verbeterde op diverse plekken het nestsucces en nam het aantal weidevogels toe.
Lees meer over de weide- en akkervogels in het *Jaarverslag vrijwillige weidevogelbescherming* op www.lbdrenthe.nl

Foto: Geert de Vries

LOTTE HADDERINGH
Projectmedewerker Landschapsbeheer Drenthe

"2018 was een topjaar. Ik vind het mooi om te zien dat steeds meer mensen bewust worden van natuur en landschap en zich (willen) inzetten voor verbetering van de biodiversiteit. Denk hierbij aan scholen die nestkasten ophangen, het plaatsen van een insectenhotel tijdens de Bijenwerkdag en de vele acties voor wilde bijen."

Streekbeheer Zuidwest Drenthe

In 2018 zijn weer meer vrijwilligers- en bewonersgroepen, scholen en zorginstellingen actief in het landschap in Zuidwest Drenthe. Projecten en initiatieven zijn opgestart.
Denk hierbij aan speelnatuur, dorpsbosjes, wandelommetjes, bermbeheer, dorpsboomgaarden en pluktuinen, het onderhouden van landschapselementen en de verbetering van de biodiversiteit.
Opvallend in het Streekbeheer in 2018 was het aantal individuele aanmeldingen, in tegenstelling tot de aanmeldingen van groepen een jaar eerder en de groei in agrariërs die actief waren in het kader van de Regeling Agrarisch Landschapsbeheer (RAL).
De facilitering van Landschapsbeheer Drenthe kon groeien met onder andere het Stimuleringsfonds Streekbeheer. Hieruit zijn struiken, bloemenmengsels, nestkasten en insectenhotels beschikbaar gesteld. En tevens konden vrijwilligers cursussen en opleidingen volgen.

In actie voor de Wilde Bij

In 2018 zijn bewoners verder gegaan met het creëren van wilde bijenplekken: locaties die bijdragen aan de leefomstandigheden en het voedselaanbod van wilde bijen, vlinders en andere insecten.
Onder de noemer *Nederland Zoemt* zijn op ongeveer 25 plekken in Drenthe onder andere insectenhotels geplaatst, bloemenmengsels gezaaid en open zandplekken gecreëerd. Daarnaast zijn bewoners en organisaties zeer actief met het beschermen en behouden van wilde bijen, vlinders en andere insecten.
Benieuwd of er in uw omgeving is gewerkt voor de wilde bij?
Bekijk de initiatievenkaart op www.nederlandzoemt.nl

De Bomenwacht

De bomenwacht onderhoudt in de twaalf Drentse gemeenten jaarlijks meer dan 3000 (bejaarde) bomen. Helaas is dit een vakgebied waar zo af en toe 'deelnemers' afvallen. Twee voorbeelden. Een prachtige groene beuk in Assen had te maken met spontane aantasting van de reuzenzwam die wortelrot veroorzaakte. In sommige gevallen is onduidelijk waarom een boom afsterft, zo ook bij een eik in Vries. In een jaar tijd was het gedaan met dit prachtige exemplaar. Veel vaker kan door het juiste advies en onderhoudswerkzaamheden de boom vitaal onderdeel blijven uitmaken van de maatschappij.

KATHELIJN DE MAEIJER
Projectleider Landschapsbeheer Drenthe

"In 2018 hebben we in Winde Bunne en Bunnerveen een ervenproject gedraaid. Werkgroep Groen (onderdeel van dorpsbelangen) is tijdens het project een zeer enthousiaste groep trekkers gebleken die het project hebben geïnitieerd en begeleid. Het was een zeer prettige samenwerking!"

Gewaardeerd Landschap

De gemeente De Wolden nam in 2018 deel aan een landelijk project van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en startte in 2018 met een mooie uitdaging: de ontwikkeling van de omgevingsvisie. In een maatschappij waar bewoners steeds vaker worden betrokken bij het uitvoeren van landschapsbeheer, is de gemeente een stap verder gegaan. Welke landschapselementen zijn voor de bewoners van het gebied van grote waarde? De inwoners hebben gedurende het project meermaals hun visie gegeven op het landschap. De input wordt meegenomen in de ontwikkeling van de omgevingsvisie die in 2019 wordt opgesteld.

Sleenerstroom in ere hersteld

Veel beekdalen in Drenthe zijn in de loop van de tijd verdwenen, zo ook de Sleenerstroom in de omgeving van Emmen. Samen met de Waterleidingmaatschappij Drenthe heeft Landschapsbeheer Drenthe in het gebied houtwallen en singels aangelegd, is het maaiveld verlaagd en is een poel gegraven. Uniek in het project was het gedeeltelijk herstellen van de boomgaard van de familie Engelsman. Tijdens de afsluiting heeft Tonko Engelsman, zoon van de voormalige eigenaar, de laatste fruitboom geplant.

Natuurvriendelijke erven Winde, Bunne en Bunnerveen

Dat de inwoners van Winde, Bunne en Bunnerveen actieve mensen zijn met hart voor natuur en landschap was al bekend. In 2018 zijn de schoppen wederom de grond in gegaan. Inwoners hebben (boeren)erven natuurvriendelijk ingericht, er is drie vierkante kilometer berm ingezaaid met een Drents Bloemenmengsel en er zijn rommelige hoekjes gecreëerd. De activiteiten hebben gezorgd voor meer eenheid tussen de erven, verbinding met het omliggende landschap en versterking van de biodiversiteit.

Op weg naar streekbeheer in het Drentsche Aa gebied Bunnerveen

Steeds meer Drenten raken betrokken bij de (her)inrichting en onderhoud van het landschap buiten de grote natuurgebieden. Het is hierbij goed om te weten uit welke onderdelen het landschap bestaat en hoe het er vanuit cultuurhistorisch oogpunt uit zou kunnen zien. Bewoners uit Taarlo/Oudemolen en Grolloo/Schoonloo hebben in 2018 meer geleerd over de opbouw van het landschap. Daarna is bepaald welke onderdelen van waarde zijn voor de gemeenschap. Tijdens verschillende sessies zijn bewoners geïnformeerd en geïnspireerd om zo samen te komen tot collectief Streekbeheer. Het project werd uitgevoerd in samenwerking met de BOKD.

Waardevolle boerenerven Oud-Valthe

Boerenerven vormen een belangrijk onderdeel van het cultuurhistorische waardevolle karakter van het dorp Oud Valthe. Het is dus van belang om deze belangrijke erven op basis van historisch gebruik in te richten en daarmee het streekeigen unieke karakter van Valthe te behouden en te versterken.
Bewoners van Oud-Valthe zijn daar in de winter van 2018 mee aan de slag gegaan. Niet Drentse bomen, struiken en hagen zijn verwijderd en historische groene elementen zijn aangelegd of opgeknapt, zoals boomgaarden, meidoornhagen, knotlindes of bomenrijen bestaande uit zomereiken.

Netwerk vrijwilligers- en bewonersgroepen, soortenbeheer en scholen

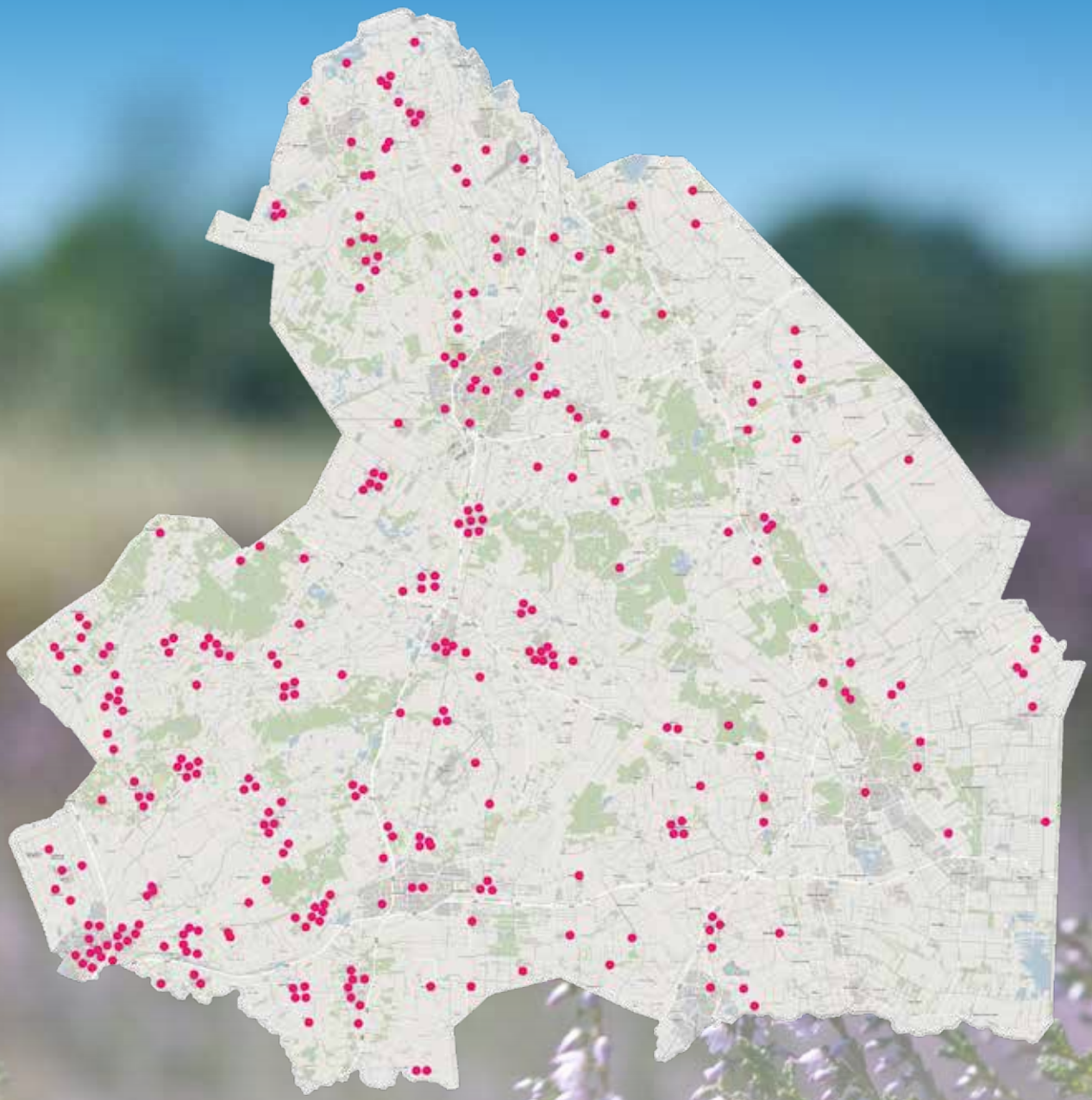

Bereikt in 2018

Actieve vrijwilligers

2018	6.819
2017	7.199
2016	6.210

Natuurwerkdaglocaties

2018	79
2017	59
2016	54

Aantal gewerkte uren

2018	100.293
2017	86.989
2016	72.679

Natuurwerkdag deelnemers

2018	1.642
2017	1.481
2016	1.385

Vrijwilligers- en bewonersgroepen

2018	297
2017	314
2016	334

Evenementen en communicatie

- **26** Cursussen
- **58** Evenementen
- **731** Facebookfans
- **651** Twittervolgers
- **5** Digitale nieuwsbrieven
- **12** Bijdragen Kwartaalblad HDL
- **42** Persberichten

Resultaten in het landschap

Met vrijwilligers en bewoners			Met professionals		
159.036 meter aangelegde en onderhouden wandel- en fietspaden	**320** hectare geplante en onderhouden boselementen	**12.092** meter aangeplante en onderhouden houtwallen, singels en lanen	**54.848** meter aangelegde en onderhouden wandel- en fietspaden	**28** hectare geplante en onderhouden boselementen	**40.383** meter aangeplante en onderhouden houtwallen, singels en lanen
2.381 stuks aangeplante en onderhouden solitaire bomen en struiken	**206** hectare onderhouden natuurterreinen	**55.711** meter aangelegde en onderhouden natuurranden zoals bermen en oevers	**115** stuks aangeplante en onderhouden solitaire bomen en struiken	**339** hectare onderhouden natuurterreinen	**7.968** meter aangelegde en onderhouden natuurranden zoals bermen en oevers
384 stuks aangeplante en onderhouden knotbomen	**1.684** stuks aangeplante en onderhouden fruitbomen	**86** stuks aangelegde en onderhouden natte elementen, zoals poelen	**3** stuks aangeplante en onderhouden knotbomen	**91** stuks aangeplante en onderhouden fruitbomen	**30** stuks aangelegde en onderhouden natte elementen, zoals poelen
14 stuks overige cultuurhistorische en aardkundige elementen	**2111** nesten beschermde weidevogels		**171** stuks overige cultuurhistorische en aardkundige elementen		

Advies en onderzoek

183	Adviezen voor erfbeplanting en landschapselementen
27	Inrichtings- en beheerplan voor gebied
2	Inventarisaties agrarisch cultuurlandschap
1874*	Onderzoeken/inspecties/controles

* inclusief inspecties Bomenwacht

Financiën

BATEN	
Subsidies en bijdrages projecten	1.999.958
Af: directe projectlasten	746.242
Dekkingsbijdrage projecten	**1.253.716**
LASTEN	
Personeel	1.054.757
Organisatie	206.504
Kapitaallasten	19.563
	1.280.824
RESULTAAT	**-27.108**

Landschapsbeheer Drenthe
Kloosterstraat 11
9401 KD Assen
info@lbdrenthe.nl
www.lbdrenthe.nl
www.facebook.com/lbdrenthe
www.twitter.com/lbdrenthe

In 2018 werden er mooie projecten gerealiseerd dankzij de financiële bijdragen van:

provincie Drenthe · Nationale Postcode Loterij · Prins Bernhard Cultuurfonds

Drentse gemeenten en Regio Groningen-Assen